

Lærere som krenker

Elevundersøkelsen viser at mange elever opplever å bli mobbet av voksne i skolen. 27.000 elever (3 prosent av elevene) opplever dette flere ganger i måneden eller oftere fra lærere i skolen. 20.000 elever (2,2 prosent) opplever å bli mobbet av andre voksne som arbeider i skolen.

Les mer i [Elevundersøkelsen](#).

Spør man elever, vil man få ulike svar på hvordan mobbing fra voksne kan arte seg. Forhold som går igjen er:

- Uthenging. Å bli synliggjort i andres påhør.
- Forskjellsbehandling
- Språkbruk, ironi og sarkasmer, stemmeleie
- Kommentarer
- Blikk og kroppsspråk
- Å bli pratet over hodet på

Krenker voksne i skolen med overlegg?

Er voksne som krenker elever i skolen ute etter å ta eleven og å gjøre eleven vondt? Elever som krenker og mobber andre elever vet som hovedregel at det de gjør, gjør vondt for den andre. Mange krenkelser mellom elever gjøres med overlegg, og intensjonen er å såre. Gjelder den samme mekanismen ved lærermobbing?

Det er ikke gitt at tallene i elevundersøkelsen er uttrykk for at voksne som blir oppgitt å krenke, har til hensikt å gjøre elever vondt. Omfanget av lærermobbing i skolen kan forklares på minst tre måter.

1. Det finnes voksne i skolen som krenker og som ønsker å "ta" elever.

Alvorligheten av lærermobbing i skolen må ikke underdrives. Det finnes lærere og andre voksne i norsk skole som bevisst går på elevjakt.

Elever som opplever at "læreren er ute etter meg" er i en vanskelig situasjon. Spesielt sårbart blir det dersom det er kontaktlæreren som krenker. Det er ikke gitt at elevens oppfatning danner hele bildet, men opplevelsen er reell for den det gjelder, og eleven vil trenge hjelp for at krenkelsene skal opphøre.

Det viktigste rådet eleven kan få, er å snakke med voksne som eleven har tillit til. Det kan være foreldre, skoleleder, en annen lærer eller en assistent. Eleven vil trenge hjelp og støtte fra tillitspersoner for å få til nødvendig endring. Dernest må skoleleder informeres. Det bør gjøres sammen med den voksne man har tillit til. Det er alltid viktig å konkretisere hva som har skjedd, blitt sagt eller gjort, og i den grad det er mulig å dokumentere dette.

2. Lærere som kommer til kort i en presset situasjon

Flere forhold kan både sammen og hver for seg, forklare hvordan det som oppleves som mobbing av elever, ofte ikke er ondskapsfullt ment, gjort med forsett, eller på annen måte et uttrykk for at voksne ønsker å krenke.

- Læreren kan ha stått i en vanskelig, og for læreren, uhåndterlig situasjon over tid, med de følgene det kan få. Lærere som opplever dette kan lett glippe og reagere emosjonelt og negativt. Ord kan bli sagt og handlinger gjort som man aller helst skulle sett ugjort. Små ting kan bli store, og toleranseterskelen kan være lav. Det skal lite til før strikken ryker.
- Ansatte i skolen kan være forskjellige på alle vis. Noen kan mangle det som kreves av grunnleggende ferdigheter, innsikt, nærvær eller forståelse for å takle utfordrende elever eller situasjoner som krever mye. Da kan det fort bli vanskelig å være både lærer og elev.
- Ubetenksomhet og få-gangs hendelser kan skape motstand i elevgruppa eller hos enkeltelever. For noen elever kan dette være nok til at de opplever seg mobbet av en voksen, og det vil kreve mye av den voksne å skulle komme på plussiden igjen.

Voksnes forskjellighet

Den gode læreren

Den gode en-til-en relasjonen

3. Elever som opplever et motsetningsforhold til voksne

Elever kan melde at de blir mobbet av lærere dersom det har utviklet seg et

motsetningsforhold, og voksne setter i gang tiltak for å stoppe uakseptabel atferd som eleven driver med. Det kan være ved uro og ødeleggende atferd i timer, det kan være i forhold til truende atferd og krenkelser av medelever eller voksne, eller det kan være elever som drar i trådene, får andre elever til å handle negativt, og som av den grunn blir grepet fatt i og kanskje får begrenset sin frihet til å kunne fortsette med dette.

Et kjennetegn i disse tilfellene er at den gode relasjonen mellom lærer og elev ikke er på plass, og at læreren ikke har lagt inn god nok innsats for å være i forkant av trøbbel. Et annet kjennetegn er at voksne ikke alltid har vært tydelige og forutsigbare på hvordan de vil handle dersom uønskede forhold dukker opp.

Når negative forhold skal stoppes og den gode relasjonen ikke er på plass, kan tiltak fra voksne lett oppfattes som overgrep, og at "læreren er ute etter meg". Dersom foreldre er med på tiltaket kan eleven like gjerne si "jeg hater foreldrene mine", eller "de er også ute etter meg".

Marty Feldman og den gode læreren

Mangler i skolen

Lærermobbing, med utgangspunkt i de tre scenariene over, er uttrykk for mangler i skolen. I alle tre tilfellene er det mulig for skolen å gjøre endringer til det beste for både elever og for de som arbeider i skolen.

I de fleste tilfeller er lærermobbing både et uttrykk for voksnes tilkortkomning og et uttrykk for at lærere opplever å stå alene i en vanskelig og uhåndterbar situasjon, over tid, uten gode verktøy eller fellessystemer som hjelper til med å fange opp, eller skape nødvendig endring.

Innsats på fire områder kan i første omgang bidra til at færre elever opplever seg krenket i skolen:

- En proaktiv skoleledelse som kontinuerlig er på jakt etter hvor skoen trykker for ansatte og som ser på nødvendig tilrettelegging og organisering for at lærere skal få gjort en god nok jobb.

- Kunnskap og bevisstgjøring om hva lærermobbing innebærer, hvordan det kan gi seg utslag, og hva man kan gjøre med det. Her kan gode strategier for klasseledelse være virksomt.
- En fungerende back-up ordning som forhindrer at lærere og assistenter står alene over tid, i vanskelige og for den enkelte uhåndterlige situasjoner.
- Og ikke minst: Innføring av Elevsamtalen som fast verktøy, med vekt på bygging av den gode en-til-en relasjonen mellom elev og lærer. God innsats i fredstid er forebyggende og hjelper godt når det buttrer. Setter man inn på konto hos eleven i forkant så lar det seg lettere gjøre å ta uttak når det er nødvendig.

Alle fire områdene over er viktige deler av skolens system- og plattformarbeid. Systemer og strukturer må være på plass før problemene og utfordringene kommer, slik at ansatte har handlingsrom til å få gjort det som kreves.

I en vanskelig situasjon som har fått utvikle seg over tid uten at systemer er på plass, så kreves ofte akutt intervensjon for å få til nødvendig endring. Både elever og lærere kan gå inn i roller som er negative og vanskelige å komme ut av.

Les mer om

- **Verktøy**
- **Plattformen for den gode skolen**
- **Elevsamtalen**